

**AXBOROTLAR ASRIDA PEDAGOGIK MAHORATNING O‘RNI**

**Qahhorjonova Qurbonoy Farrux qizi**

*Chirchiq davlat pedagogika universiteti*

*Boshlang‘ich ta‘lim yo‘nalishi 2-bosqich talabasi*

**Annotatsiya:** maqolada axborotlar asrida pedagog qanday mahoratlarga ega bo‘lish, zamonaviy pedagogga qo‘yiladigan talablar haqida so‘z yuritilgan.

**Kalit so‘zlar:** pedagog, mahorat, didaktik, innovatsion, emotsional intellekt, xalqaro, zamonaviy, axborot.

“O‘zbekiston-2030” strategiyasining eng muhim masalalaridan biri pedagog kadrlarni rivojlantirish va ta‘limning har bir bosqichida axborot resurslaridan foydalanib sifat ko‘rsatkichlariga erishish vazifasini amalga oshirishdir[1]. Shu bois bugungi kunda dunyo axborotlar asri deb nomlangan global rivojlanish davrini boshdan kechirayotgan davrda texnologiyalar va axborot manbalarining yildan-yilga ortib borishi, inson faoliyatining barcha sohalariga ta‘sir ko‘rsatmoqda. Bundan ta‘lim jarayoni ham mustasno emas, shu bois pedagogik mahoratning ahamiyati va o‘rni har qachongidan-da dolzarb masala sifatida kun tartibiga chiqmoqda.

Axborot texnologiyalari ta‘lim jarayoniga jiddiy o‘zgarishlarni olib kirdi. An‘anaviy ta‘lim vositalari o‘rnini zamonaviy texnologiyalar egalladi: elektron darsliklar, masofaviy ta‘lim platformalari, virtual va aralash o‘qitish usullari keng joriy etilmoqda. Bunday sharoitda pedagog nafaqat bilim beruvchi, balki bilim olishga yo‘naltiruvchi, innovatsion g‘oyalarni targ‘ib qiluvchi, axborot oqimini boshqaruvchi mutaxassis sifatida maydonga chiqishi kerak[2]

Pedagogik mahorat – bu faqatgina o‘z fanini mukammal bilish emas, balki ta‘lim jarayonini samarali tashkil etish, o‘quvchilarning ehtiyoj va qobiliyatlarini his qilish, ularning qiziqishlarini rag‘batlantirish, motivatsiyani shakllantirish hamdir. Bunda quyidagi jihatlar muhim o‘rin tutadi:

Didaktik mahorat: murakkab tushunchalarni oson va tushunarli tarzda yetkazib bera olish.

Innovatsion yondashuv: yangi texnologiyalar va interaktiv metodlardan foydalanish.

Emotsional intellekt: o‘quvchilarning psixologik holatini anglab, ularga moslashish.

Axborot texnologiyalaridan foydalanish ko‘nikmalari: onlayn ta‘lim vositalarini samarali boshqarish va ulardan unumli foydalanish.

Axborotlar asrida pedagogik mahorat ta'lim sifatini oshirishning asosiy omili hisoblanadi. Zamonaviy pedagog quyidagi vazifalarni bajarishga qodir bo'lishi lozim:

1. Axborot oqimini boshqarish: o'quvchilar uchun to'g'ri va ishonchli ma'lumot manbalarini tanlash va ularga yo'naltirish.
2. O'quvchilarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirish: hozirgi davrda axborotning ko'pligi sababli yolg'on va haqiqatni ajratib olish ko'nikmasi muhim.
3. Zamonaviy metodlardan foydalanish: masofaviy ta'lim, aralash dars usullari, o'yinlashtirish elementlari kabi innovatsion yondashuvlarni qo'llash.
4. Hayotiy kompetensiyalarni shakllantirish: o'quvchilarni faqat bilim emas, balki amaliy hayotda muvaffaqiyat qozonishga tayyorlash.[3]

Bunday axborotlar asrida bo'lajak o'qituvchilar ta'lim jarayonining asosiy boshqaruvchisi sifatida o'z ustida tinimsiz ishlashi zarur. Pedagogik mahoratga ega bo'lish uchun nafaqat nazariy bilimlarni egallash, balki amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirish va shaxsiy fazilatlarini takomillashtirish muhim ahamiyatga ega. Quyida bu boradagi asosiy yo'nalishlar keltirilgan:

- Fan va metodikani chuqur o'rganish

O'z sohasini mukammal bilish: Bo'lajak o'qituvchi o'z yo'nalishi bo'yicha yetarli nazariy va amaliy bilimlarga ega bo'lishi kerak. Bu nafaqat dars berish jarayonini samarali tashkil etish, balki o'quvchilarning qiziqishini uyg'otishda ham muhimdir.

Metodik ko'nikmalarni egallash: Darsni rejalashtirish, interaktiv metodlardan foydalanish, turli didaktik materiallarni ishlab chiqish va ulardan foydalana olish mahoratiga ega bo'lish kerak.

- Zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirish

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan ishlash: Elektron ta'lim platformalari, onlayn dasturlar, multimedia vositalarini qo'llash ko'nikmalarini shakllantirish zarur.

Innovatsion yondashuvlar: Masofaviy ta'lim, virtual laboratoriyalar va boshqa zamonaviy texnologiyalarni dars jarayoniga joriy etishga tayyor bo'lish.

- Psixologik va pedagogik bilimlarni rivojlantirish

O'quvchi psixologiyasini tushunish: Har bir o'quvchining ehtiyojlari, qobiliyatlari va individual xususiyatlarini tushunib, ularga moslashish.

Motivatsiyani oshirish: O'quvchilarni bilim olishga qiziqtirish va ularda mustaqil o'rganish ko'nikmasini shakllantirish.

Ta'sirchan muloqot: O'qituvchi aniq, samimiy va ishonchli muloqot orqali o'quvchilar bilan aloqani mustahkamlashi lozim.

- Shaxsiy rivojlanish

Ijodiy yondashuv: O‘qituvchi dars jarayonida ijodkorlikni namoyon etib, standart yondashuvlardan qochishi kerak.

Hayot davomida o‘rganish: O‘z sohasidagi yangiliklarni o‘rganish, yangi bilimlar va ko‘nikmalarni egallash uchun doimiy o‘qish va tadqiqot olib borish.

O‘z-o‘zini tahlil qilish: Dars o‘tish jarayonini doimiy ravishda tahlil qilib, kamchiliklarini bartaraf etishga harakat qilish.

- Tajriba orttirish

Amaliyot jarayonlarida ishtirok etish: O‘quv amaliyotlarida faol ishtirok etish, tajribali ustozlarning ish uslubini o‘rganish.

Yangi usullarni sinab ko‘rish: O‘z darslarida turli pedagogik usullarni tajriba asosida qo‘llash va ularning natijalarini baholash.

- Jamoaviy ishga tayyor bo‘lish

Hamkasblar bilan tajriba almashish: Ta‘lim sohasidagi dolzarb masalalar bo‘yicha fikr almashish va hamkorlikda ishlash.

Ota-onalar bilan hamkorlik: O‘quvchilarning rivojlanishida ota-onalar bilan samarali aloqani yo‘lga qo‘yish.

- Milliy va umumbashariy qadriyatlarga e‘tibor berish

Ma‘naviy tarbiya berish: Bo‘ljak o‘qituvchi milliy qadriyatlarni, urf-odatlarini, ma‘naviy mezonlarni ta‘lim jarayoniga singdirishi lozim.

Xalqaro tajribadan foydalanish: Zamonaviy pedagogik usullarni milliy ta‘lim tizimiga moslashtirib qo‘llash.[4]

Axborotlar asrida pedagogik mahorat nafaqat ta‘lim sifatini oshirish, balki jamiyatning intellektual salohiyatini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy pedagog axborot texnologiyalari va ta‘lim metodologiyasini puxta egallab, o‘quvchilarni yuksak maqsadlar sari yo‘naltiruvchi bo‘lishi zarur. Shu bois, pedagogik mahoratni uzluksiz rivojlantirish va zamon talablariga moslashish har bir pedagogning ustuvor vazifasiga aylanishi kerak. Bo‘ljak o‘qituvchilar esa pedagogik mahoratga ega bo‘lish uchun o‘z ustida muntazam ishlashi, zamon talablari va innovatsiyalarga moslashishi zarur. Pedagogik mahorat faqatgina bilim va tajribaga bog‘liq emas, balki insoniy fazilatlar, ijobiy munosabat va uzluksiz o‘z-o‘zini rivojlantirish orqali shakllanadi. Shu bois, pedagogika yo‘nalishida ta‘lim olayotgan har bir talaba kelajakdagi faoliyatiga mas‘uliyat bilan yondashishi va yuqori maqsadlarga intilishi lozim.

### FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi. // [www.ziyounet.uz](http://www.ziyounet.uz)
2. Jabborova O.M. Boshlang‘ich ta‘limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent, 2023